

1 . Adamclisi | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2009

Anul: 2009

Cod RAN: 60892.08

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară, exploatare/carieră, tip neprecizat, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Neatribuit

Autori: Nicolae Alexandru, Alexandru Alexiu, Alexandru Barnea, Vitalie Bodolică, Ioana Bogdan Cătănicu, Adrian Bucurei, Ionuț Cerveanu, Florina Chitea, Cătălin-Petre Constantin, Monica Constantin, Robert Constantin, Alexandra Dolea, Filica Drăghici, Monica Dragostin, Emilian Gămureac, Dumitru Ioane, Adrian Nicolae Ionescu, Mihai Severus Ionescu, Matei Mezincescu, Alina Mușat, Mirel Nicolae, Corina Pană, Adriana Panaite, Gheorghe Papuc, Răzvan Plederer, Florin Scurtu, Călin Dan Ștefan, Maria Magdalena Ștefan, Gabriel Talmațchi

Instituții: Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Instiuție Nedefinită, Instiuție Nedefinită, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Ministerul Culturii, Instiuție Nedefinită, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, SC Digital Domain SRL București, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, Universitatea București, Facultatea de Geografie și Geologie, SC Digital Domain SRL București, SC Digital Domain SRL București, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța

Raport

În campania iulie-august 2009 am continuat cercetarea străzii ABV IV, axă de circulație ce traversează întreaga suprafață nordică a cetății târzii, precum și a străzii AV2', perpendiculară pe prima. Dezvelirea suprafeței cercetate până acum a început în anul 2003, ca sondaj, urmărindu-se corelarea unor studii magnetometrice cu planimetria structurii urbane târzii din sectorul menționat.

În acest an cercetarea acestui sector a urmărit: dezvelirea unei noi porțiuni din vestul străzii ABV IV, deschiderea unei secțiuni în strada menționată pentru lămurirea stratigrafiei acesteia (prin corelarea cu datele obținute anul trecut din secțiunea S2') și a stratigrafiei străzii AV2' (blocată la un moment dat), desființarea martorilor dintre secțiunile trasate anul trecut pentru a surprinde cea mai mare parte din edificiul A9, conservarea primară a edificiilor cercetate anterior, precum și un studiu magnetometric al întregului sector (aria săpată și nesăpată) pentru a degreva cercetările viitoare.

Campania a început prin deschiderea unei secțiuni, denumite S9, perpendiculară pe strada ABV IV (11 x 3 m). Imediat după îndepărtarea stratului vegetal au apărut în Nul și sudul secțiunii două ziduri orientate E-V, late de 0,65 m (cel nordic) și 0,70 m (cel sudic). Ele reprezintă prelungirea spre V a edificiilor ce flanchează la N și la S strada, A9 și A10. Zidurile sunt realizate din blocuri de piatră, relativ regulate, legate cu pământ și se încadrează ca aspect în structura edificiilor de care aparțin. Pe măsură ce săpătura a avansat în adâncime au apărut și două trotuare corespunzătoare celor două ziduri.

Primul, corespunzător edificiului A9, a apărut la S de acesta, are lățimea de 0,80 m și corespunde planimetric cu cealaltă porțiune de trotuar dezvelită în anii anteriori. De remarcat însă lățimea variabilă a

acestui trotuar ce se îngustează progresiv de la V la E, de la 0,80 m la 0,45 m, corectând față de stradă abaterea de la axa E-V a zidului edificiului. La 0,70 m de limita vestică a secțiunii, a apărut un bloc paralelipipedic de piatră, lat de 0,35 m și lung de 0,80 m, perpendicular pe trotuar, ce părea să marcheze limita vestică a unei intrări. Imediat la S, și la același nivel cu trotuarul mai sus menționat, se află un altul (?), ce se delimitează vizual de primul și corespunde planimetric cu zidul ce refolosește fusul de coloană pentru îngustarea străzii AV2' (situație clarificată de cercetările anterioare). În stradă, săpătura a continuat până la 0,75 m (ajungându-se pe ultimul nivel de călcare al acesteia) iar în Nul secțiunii (în interiorul edificiului A9), până la 1 m, adâncime la care a apărut marginea estică a unui chiup. Acesta avea diametrul de 1,30 m și grosimea peretelui de 0,05 m. El s-a păstrat pe o înălțime de 1 m și se află amplasat la 1,40 m de limita vestică a secțiunii S9. Această descoperire ridică la trei numărul chiupurilor amplasate în interiorul încăperii A9α.

Al doilea trotuar, corespunzător edificiului A10, a apărut la N de acesta, la 1,50 m de limita vestică a secțiunii S9, pe o porțiune lungă de 0,85 m și lată de 0,90 m. El re apare în profilul estic al acesteia și este mai lat cu 0,30 m decât trotuarul găsit în anul 2006 în fosta secțiune S6. În interiorul edificiului A10 săpătura a continuat până la adâncimea de 1,20 m.

Un alt obiectiv al campaniei a fost desființarea martorilor ce delimitau la S secțiunile S7 și S8, pentru a dezveli în suprafață cele două încăperi ce compun deocamdată edificiul A9 (A9α și A9β) precum și a martorului dintre secțiunea S9, nou săpată și strada ABV IV. Eliminarea acestora a adus câteva elemente noi. Astfel, desființarea ultimului a pus mai clar în evidență strada ABV IV, cele două edificii mai sus menționate, precum și o nouă intrare (lată de 1,10 m) în edificiul A9, dinspre stradă. În ceea ce privește desființarea martorului dintre S8 și restul străzii ABV IV putem să aducem alte elemente noi. El suprapunea intrarea în edificiul A9, dinspre strada AV 2', un pavaj din dale de piatră aflat în interiorul anexei estice a edificiului, precum și o porțiune din canalul pluvial aflat între zidul anexei și zidul vestic al edificiului A8.

Cercetarea desfășurată pe strada AV 2' a clarificat toate problemele controversate apărute în urma cercetărilor anterioare. Astfel, în urma adâncirii în spațiul delimitat la E și V de edificiile A8 și A9 (deci în stradă), a apărut un zid, un prag de fapt, lat de 0,75 m, compus din blocuri rectangulare de piatră, ce pleacă din zidul sudic al edificiului A8 (la 0,15 m N de colțul clădirii) și ajunge în trotuarul sudic al edificiului A9. Constructiv nu face parte din cele două edificii și reprezintă probabil un prag, ce nu permitea apelor pluviale din strada ABV IV să ajungă în strada AV 2'. Acesta are în partea centrală o scurgere, lată de 0,30 m, ce permitea deversarea apelor pluviale de la N la S, în strada mare.

La N de prag apare un pavaj, compus din lespezi mari de piatră, ce coboară în pantă ușoară spre intrarea în A9. De remarcat faptul că în compunerea pavajului se află un fost teasc, refolosit. Acesta are forma pătrată, cu dimensiunile de 1,05 x 1,05 m, foștii pereți nivelați lași de 0,10 m, precum și o scurgere amplasată în colțul nord-vestic al acestuia. Pavajul suprapune o parte din spațiul interior al anexei edificiului A9, de la zidul estic al acestuia până la zidul estic al anexei și de la pragul străzii până aproape de limita nordică a intrării în A9. În restul spațiului rămas rezervat anexei, pavajul re apare sporadic, fiind probabil scos ulterior.

Săpătura a lămurit și rolul coloanei („porticului”), ce corespunde planimetric cu zidul anexei. La nivelul la care ajunsese cercetarea din anii trecuți, coloana părea înconjurată de un ring circular de piatră. Situația prezintă de fapt astfel: aceasta făcea parte inițial din pavajul găsit acum, în care este implantată. Nu știm ce rol a avut la început, dar sigur a fost preluată ca element funcțional de către zidul anexei edificiului A9, atunci când este blocată strada AV2'. Aceasta a avut două faze de funcționare: una când în spațiul delimitat de edificiile A8 și A9 se circula liber și o a doua, când accesul pe stradă a fost închis de construirea anexei edificiului A9. Prima corespunde pavajului găsit și coloanei implantate în el, iar a doua când zidul anexei suprapune pavajul și închide strada. Și anexa are la rândul ei două faze, una când funcționează împreună cu pavajul și alta mai târzie, situată la 0,30 m deasupra acestuia, când zidul anexei este refăcut rudimentar, iar coloana este nivelată spre V pentru a o încadra estetic în fața zidului. Cel puțin această ultimă refacere este contemporană cu interpluvium-ul dintre zidul anexei și zidul vestic al edificiului A8. Acest mic interval rămas între cele două clădiri, cu panta ascendentă spre N, permitea apelor pluviale să ajungă în strada principală. Extinderea cercetării la S de pragul ce delimitează strada AV2' de strada ABV IV a dus la

descoperirea, la suprafața solului, a unei abside (un bazin, de fapt), orientate spre S, compusă din fragmente de cărămidă.

Astfel a fost deschisă o nouă secțiune în strada ABV IV. Ea are lățimea de 1,80 m, lungimea de 5,10 m și a fost denumită S4', deoarece suprapune parțial fosta S4. În urma efectuării acesteia au fost emise următoarele concluzii:

Absida este formată din asize regulate de cărămidă (zece asize la E ce descresc progresiv, ajungând trei la V) atent aranjate. Acestea suprapun două asize de blocuri de calcar neregulate, lutuite, ce stau la rândul lor pe un pat de lutuială arsă. Întreaga construcție stă pe primul nivel de călcare al străzii (surprins pe o suprafață de 1,80 x 1,95 m), realizat dintr-o șapă de mortar, groasă de 0,10-0,15 m, cu fragmente de cărămidă. Ea este situată la adâncimea de 0,60 m față de nivelul pragului străzii AV2' și corespunde probabil nivelului N4, observat anul trecut în sondajul S2' la adâncimea de 0,75 m. Aceasta înseamnă că panta antică corespunzătoare acestui nivel al străzii avea un traseu descendent, de la V la E. La adâncimea de 0,30 m față de ultimul nivel de călcare al străzii apare un alt nivel (surprins pe o suprafață de 1,80 x 2,20 m), ce corespunde probabil nivelului N2 (strat galben-brun cu cărămidă și piatră), situat la adâncimea de 0,28 m în fostul sondaj S2'. Ultimul nivel de călcare al străzii ABV IV, compus din fragmente litice de 0,20 x 0,20 m, a fost surprins sporadic pe o suprafață de 1,80 x 1 m și corespunde probabil nivelului N1, din sondajul A2'.

Absida, cu baza amplasată pe nivelul N4, se păstrează pe o porțiune de 1,90 m și este întreruptă pe o porțiune de 0,10 m, acolo unde ea ar fi trebuit să se unească cu edificiul A8 (porțiunea lipsă este completată într-o altă fază cu blochete de calcar). Spre V nu este întreruptă, ci este limitată de un fragment de calcar (probabil de sarcofag). În interiorul absidei se află un pat de mortar gros de 0,10-0,15 m, cu câteva urme de scoatere (perforații), situat la adâncimea de 0,60 m față de nivelul pragului străzii AV2'. Acest nivel este suprapus de un altul, cu 0,20 m mai sus (-0,40 m), pe care se aflau două tegulae, trei fragmente mari ale unei amfore romane târzii și un fund de chiup. Luând în calcul modul de construcție (cărămizile și blochetele lutuite și arse, ce stau pe un pat de lut ars împiedicând scurgerea apei) probabil absida, bazinul de fapt, avea rolul de colectare a apelor pluviale provenind din canalul care separa anexa edificiului A9 de zidul vestic al edificiului A8. Existența acestuia se justifică în condițiile lipsei de apă din oraș (apeductele rămase probabil nu asigurau întregul necesar de apă), aceasta fiind depozitată oriunde era posibil.

De asemenea, s-a realizat conservarea primară a întregului edificiu A10 (atât cât a fost dezvelit). Deoarece zidurile acestuia s-au păstrat foarte bine, ele au fost conservate doar cu mortar, pentru a păstra aspectul original al clădirii. Au mai fost α precum și zidul nordic al anexei. Acest edificiu a fost înălțat în întregime cu două asize față de nivelul găsit în urma cercetării.

Campania s-a încheiat cu o prospecțiune geomagnetică, efectuată pe toată suprafața dezvelită a sectorului, precum și la S, N, V și E de ea (studiu efectuat de Dan Ștefan). Au fost identificate astfel traseele nesăpate ale edificiilor, degrevând, în urma datelor obținute, cercetările viitoare.

Informații suplimentare online

[Raportul 4265 din cronica.cimec.ro](http://raportul4265.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.mapserver.cimec.ro)